

سازمان اوقات قرآن الکریم

کتابیات طرح ۵ ساله

برگزاری دوره‌های آموزشی تربیتی «استعدادهای قرآنی»

فاز دوم – تطبیق (پیاده سازی)

طرح برگزاری دوره‌های آموزشی تربیتی «استعدادهای قرآنی»

*مقدمه:

پیامبر اکرم(ص): يَا بُنَيَّ لَا تَغْفُلْ عَنِ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ فَإِنَّ الْقُرْآنَ يُحْيِي الْقَلْبَ وَيَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ؛^۱
فرزندم از خواندن قرآن غافل مباش، زیرا که قرآن دل را زنده می‌کند و از فحشاء و زشتی و ستم بازمی‌دارد.

قرآن کریم تنها منادی حقیقی هدایت و سعادت بشری، فصل‌الخطاب حضرت حق و سرچشمه لایزال معرفت الهی است که هر تشنه جویای معرفتی را به قدر عطشش، سیراب می‌کند. بی‌تردید در کشوری که در سایه عنایات خاصه قرآن و اهل بیت عصمت و طهارت (علیهم السلام) و رهبری مقام معظم رهبری مدیریت می‌شود، بر همگان و به ویژه بر دستگاه‌های حاکمیتی فرض است که در توسعه فرهنگ اسلامی منطبق با شاخصه‌های قرآن و عترت بکوشند. بدیهی است اولین قدم در ایجاد ارتباط و انس با قرآن کریم، قرائت آیات کلام الهی است. از سوی دیگر قرائت آهنگین و مجود آن از جمله برترین هنرهای اسلامی است که دل و روح مستمعین را جلا داده و به شنونده بهجت و حظّ معنوی می‌بخشد. خصوصاً اگر قاری قرآن جوان باشد، زیرا به فرموده امام صادق (ع)^۲ هرگاه جوان مؤمنی قرآن را تلاوت کند، قرآن با پوست و گوشت او آمیخته می‌شود. با این توضیح **معاونت آموزش و سنجش سازمان دارالقرآن الکریم** در پی برگزاری فاز نخست «طرح استعدادهای قرآنی» به صورت استانی و با رویکرد قرائت تقلیدی، طرح سه ساله آموزش قرائت قرآن کریم ویژه استعدادهای قرآنی سراسر کشور با رویکرد **تطبیق (پیاده سازی)** را جهت اجرا ارائه می‌نماید.

معاونت آموزش و سنجش

سازمان دارالقرآن الکریم

* شناسنامه طرح:

- ۱- نام طرح: برگزاری دوره‌های آموزش تخصصی "استعدادهای قرآنی" - ویژه نوجوانان پسر - فاز دوم (تطبیق)
- ۲- مدت اجرای طرح: ۳ سال
- ۳- پیش نیاز: قبولی در آزمون پایانی دوره تقلیدی
- ۴- گستره طرح: سراسر کشور
- ۵- شکل اجرای طرح: به صورت حضوری
- ۶- محتوای آموزشی دوره: در ادامه خواهد آمد.
- ۷- مجری دوره: اداره امور قرآنی استانها با همکاری مؤسسات قرآنی مردمی شاخص.
- ۸- گروه‌های هدف: نوجوانان پسر
- ۹- میزان ساعت آموزشی: ۱۲۰ ساعت (۳۰ هفته - هر هفته ۴ ساعت آموزشی)

* محتوای طرح:

با سپری نمودن مرحله تقلید و پس از اخذ آزمون پایانی، افراد قبول شده در «مرحله تقلید» می‌توانند به فاز تطبیق (پیاده سازی) ورود پیدا کنند. این مرحله ویژه افرادی است که بتوانند حدنصاب لازم در آزمون پایانی دوره تقلیدی را کسب نمایند. حد نصاب حضور در این دوره کسب نمره (۷۵) از (۱۰۰) در آزمون شفاهی (قرائت به صورت تقلیدی) می‌باشد. منظور از تطبیق؛ پیاده نمودن آموخته‌های تقلیدی بر روی دیگر آیات قرآن کریم می‌باشد. به این معنا که مقلد در طول دو سال گذشته آموزشی خود با یک قاری الگو کاملاً آشنا شده و توانسته حداقل (۴) قرائت کامل و طویل را با تمام جزئیاتش حفظ و اجرا نماید. در مرحله تطبیق قرآن آموز باید با فراگیری تکنیک‌های صوتی و لحنی و آشنایی بیشتر با تجوید ثنوری و عملی، سعی در ارائه شبیه‌سازی شده مدل الگوی خود بر روی سایر آیات قرآن کریم داشته باشد.

برای انجام موفق این فاز از طرح استعدادهای قرآنی، برای هر کلاس ۱۵ نفره، نیاز به دو مدرس استانی می‌باشد. یک مدرس صوت و لحن و یک مدرس تجوید و وقف و ابتدا. کلاس‌ها به صورت هفتگی (یک روز در هفته) و پیاپی در طول سال (۳۰ هفته) برگزار می‌گردد. در کنار این آموزش‌ها حفظ یک جزء قرآن کریم از آیات منتخب (اعلامی از سوی سازمان) از دیگر سرفصل‌های آموزشی طرح یاد شده می‌باشد.

• منابع آموزشی:

آموزش در این سطح شامل «تکنیک‌های تطبیق در صوت و لحن»، «تجوید» و «مفاهیم» می‌باشد. توجه مدرسان دوره به کارگاهی بودن کلاس و کار عملی بسیار مهم است. در بخش تجوید کتاب «حلیه القرآن» نوشته آقای موسوی بلده و «دانش تجوید» نوشته آقای محمدرضا ستوده نیا، در بخش وقف و ابتدا کتاب «درآمدی بر دانش وقف و ابتدا» نوشته آقای ابوالفضل علامی، در بخش صوت و لحن کتاب «آموزش صوت و لحن قرائت قرآن کریم» نوشته آقای محسن یاراحمدی به عنوان کتاب معلم و کتاب «مهارت‌های تنغیمی و القاء معانی» نوشته آقای غلامرضا شاهمیوه به عنوان منابع درسی معرفی می‌گردند. علاوه بر این، تقلید از فایل‌های قرائت قراء مشهور و الگو نیز باید همچنان در دستور کار مدرسان قرار گیرد.

• بودجه‌بندی دروس :

تجوید و وقف و ابتدا : آموزش تجوید براساس سرفصل‌های تجوید سطح ۲ (کتاب حلیه القرآن نوشته آقای موسوی بلده یا دانش تجوید نوشته آقای ستوده نیا) و کتاب آشنایی با وقف و ابتدا نوشته مرحوم علامی شامل موارد زیر می‌باشد:

(۱) باب مخارج حروف

(۲) باب صفات حروف

(۳) باب احکام حروف

(۴) آشنایی با اقسام وقف و ابتدا

(۵) آسیب شناسی تلاوت

صوت و لحن : آموزش تکنیک‌های تطبیق در قرائت قرآن کریم شامل:

(۱) تثبیت کوک شروع

(۲) تکنیک تنظیم و اندازه‌گیری

(۳) پیاده‌سازی قفل‌ات مناسب

(۴) رعایت تکیه‌های صوتی صحیح کلام

(۵) پیاده‌سازی ردیف مؤثر (ردیف‌های غیر تکراری)

(۶) آموزش برخی گوشه‌ها و مقام‌های فرعی مهم به صورت عملی

(۷) شناخت نقاط عطف تلاوت

(۸) تشدید صحیح، پردازش و کنترل صدا

(۹) بکارگیری عملی برخی از مهارت‌های انتقال مفاهیم

(۱۰) آسیب شناسی تلاوت از حیث صوت و لحن

تذکر : لازم به ذکر است در تمامی موارد درسی فوق، کارورزی باید در دستور کار مدرسان قرار گیرد.

تربیت اسلامی: با توجه به اهمیت رعایت اخلاق قرآنی توسط قاری قرآن، ضمن تأکید بر متخلق بودن هر دو مدرس (تجوید و وقف و ابتدا) و (صوت و لحن) به اخلاق قرآنی، لازم است هر هفته نکات ظریف و لطیفی پیرامون سبک زندگی اسلامی و اخلاق قرآنی با حضور استاد مبرز استانی بیان گردد.

حفظ آیات منتخب : در این سطح از قرائت که قاری به سمت قرائت پیشرفته حرکت می کند از او انتظار می رود بتواند آیاتی را در شرایط مختلف از حفظ تلاوت نماید. لذا به همین منظور فهرستی از آیات منتخب - که قرآن آموزان در طول سه سال باید حفظ و بتوانند قرائت نمایند- در جدول زیر مشخص گردیده است. مدرسان محترم دوره به گونه ای برنامه ریزی نمایند تا قرعه های ردیف ۱ تا ۶ در سال اول، ردیف ۷ تا ۱۳ در سال دوم و ردیف ۱۳ تا ۲۰ در سال سوم مطابق جدول زیر توسط متعلمان حفظ و آماده ارائه مطلوب در جلسات مختلف باشند.

ردیف	سوره	آیات	ردیف	سوره	آیات
۱	بقره	۱۸۳ تا ۱۸۶	۱۱	اسراء	۷۷ تا ۸۲
۲	بقره	۲۵۵ تا ۲۵۷	۱۲	انبیاء	۸۳ تا ۹۰
۳	بقره	۲۸۴ تا ۲۸۶	۱۳	مؤمنون	۱ تا ۱۱
۴	آل عمران	۱۸۹ تا ۱۹۵	۱۴	نور	۳۵ تا ۳۸
۵	مائده	۶۷ تا ۶۹	۱۵	فرقان	۶۱ تا ۷۱
۶	انفال	۱ تا ۴	۱۶	احزاب	۲۱ تا ۲۵
۷	توبه	۱۸ تا ۲۲	۱۷	احزاب	۳۸ تا ۴۸
۸	ابراهیم	۳۵ تا ۴۱	۱۸	زمر	۷۳ تا ۷۵
۹	اسراء	۹ تا ۱۵	۱۹	حشر	۱۸ تا ۲۴
۱۰	اسراء	۱۰۵ تا ۱۱۱	۲۰	انسان	۵ تا ۲۲

• آزمون های پایانی :

آزمون پایانی دوره شامل دو بخش کتبی و شفاهی خواهد بود که در پایان هر سال برگزار می گردد.

آزمون کتبی :

این بخش شامل درس تجوید، وقف و ابتدا و صوت و لحن می باشد که از منابع و سرفصل های تعیین شده توسط مدرس دوره سؤال به صورت تستی و تشریحی طرح می شود و نمره قبولی آن ۱۶ از ۲۰ می باشد.

آزمون شفاهی :

قرائت یک قطعه از میان قرعه های مشخص شده فوق، به صورت تصادفی و از حفظ می باشد.

آزمون شفاهی می بایست حداقل توسط دو داور مجاز (یک نفر جهت ارزیابی تجوید و وقف و ابتدا و یک نفر ویژه ارزیابی صوت و لحن) براساس آخرین آیین نامه داوری اوقاف صورت پذیرد. در پایان سال دوم فاز تطبیق به افرادی که نمره (۷۰) از (۱۰۰) را کسب نمایند مدرک قرائت تکمیلی (سطح ۵) و در پایان سال سوم فاز تطبیق (پایان دوره ۵ ساله طرح استعداد های قرآنی) به افرادی که نمره (۷۵) از (۱۰۰) را کسب نمایند مدرک قرائت پیشرفته (سطح ۶) اعطا می شود. بدیهی است ملاک حضور در ادامه طرح، قبولی در آزمون های پایانی هر سال می باشد.